

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2015-1-92 (Özelleştirme)
Karar Sayısı : 16-04/70-28
Karar Tarihi : 10.02.2016

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN,
Doç. Dr. Tahir SARAÇ, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖRLER : Burak SAĞLAM, Başak TEKÇAM, Metin DEMİRCİ, İbrahim KUŞÇU

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Ziya Gökalp Cad. No:80 06600 Kurtuluş/Ankara

- (1) **D. DOSYA KONUSU: Elektrik Üretim A.Ş.'ye ait Doğankent, Kürtün ve Torul Hidroelektrik Santralleri ile bu santraller tarafından kullanılan taşınmazların "İşletme Hakkının Verilmesi" yöntemi ile özelleştirilmesi işlemine izin verilmesi talebi.**
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun (ÖYK) 15.06.2015 tarihli ve 2015/55 sayılı kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınan Elektrik Üretim A.Ş.'ye (EÜAŞ) ait Doğankent, Kürtün ve Torul Hidroelektrik Santralleri (HES) ile bu santraller tarafından kullanılan taşınmazların 49 yıl süreyle "İşletme Hakkının Verilmesi" yöntemi ile özelleştirilmesine ilişkin nihai pazarlık görüşmelerinin 16.11.2015 tarihinde yapıldığı belirtilerek ÖYK'nin onayına sunulmak üzere belirlenen teklif sahiplerine ilişkin bildirim 23.12.2015 tarih ve 6099 sayı ile Rekabet Kurumu kayıtlarına girmiştir. Söz konusu bildirim üzerine düzenlenen 04.02.2016 tarih ve 2015-1-92/ÖN sayılı Özelleştirme Nihai Bildirim Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; EÜAŞ'a ait Doğankent, Kürtün, Torul Hidroelektrik Santralleri ile bu santraller tarafından kullanılan taşınmazların 49 yıl süreyle "İşletme Hakkının Verilmesi" yöntemi ile özelleştirilmesine ilişkin olarak teklif sahipleri olan Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş. (KOLİN), Bilgin-Turcas-Yapısan Ortak Girişim Grubu (BİLGİN-TURCAS-YAPISAN OGG) ve Aşkale Çimento Sanayii Türk A.Ş.'ye (AŞKALE) ait dosya mevcudu bilgi ve belgeler değerlendirilmiş olup;
- Anılan teklif sahiplerinin her biri açısından gerçekleştirilecek devralma işleminin 2013/2 sayılı "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" kapsamında Rekabet Kurulu iznine tabi olduğu;
  - Bununla birlikte söz konusu devralma işlemi sonucunda, ilgili pazarda hâkim durumun yaratılmasının veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı, dolayısıyla bildirilen muhtemel alıcılara yapılacak devir işlemine izin verilebileceği

kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Bildirim Konusu İşlem

- (4) Bildirimin konusunu Doğankent, Kürtün ve Torul HES'leri ile bu santraller tarafından kullanılan taşınmazların "İşletme Hakkının Verilmesi" yöntemi ile özelleştirilmesi oluşturmaktadır.

G.2. Devredilenler: Doğankent, Kürtün ve Torul HES

- (5) Giresun'da bulunan Doğankent HES ile, Gümüşhane'de bulunan Kürtün ve Torul HES'lerinin üretim, kurulu güç, pazar payı ve ciro bilgileri Tablo 1'de gösterilmektedir:

Tablo 1: Doğankent, Kürtün ve Torul HES'lerinin Üretim, Kurulu Güç ve Ciro Bilgileri (2014)

Santral Adı	Kurulu Güç	Brüt Üretim	Türkiye Kurulu İçindeki Payı (%)	Türkiye Elektrik Tüketimi İçindeki Payı (%)	Ciro (TL)
	MW	MWh			
Doğankent	74,5	182.7250	0,11	0,07	(.....)
Kürtün	85,0	85.247,60	0,12	0,03	(.....)
Torul	103,2	109.337,60	0,14	0,04	(.....)
Toplam	262,7	402.970,04	0,37	0,15	(.....)
Türkiye	69.519,8	251.962.800,00	100,00	100,00	(.....)

Kaynak: EÜAŞ, TEİAŞ İstatistikleri

G.3. Teklif Sahipleri

G.3.1. KOLİN

- (6) Bildirim formunda yer alan bilgilere göre Koloğlu ailesi tarafından kontrol edilen KOLİN; inşaat, enerji, turizm, madencilik ve liman işletmeciliği alanında faaliyet göstermektedir. KOLİN'in elektrik sektöründe üretim, toptan satış, dağıtım ve perakende satış alanında faaliyetleri bulunmaktadır. KOLİN'in hissedarlık yapısı aşağıdaki tabloda sunulmaktadır:

Tablo 2: KOLİN'in Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Kolsan A.Ş.	(.....)
Veysi Akın KOLOĞLU	(.....)
Celal KOLOĞLU	(.....)
Naci KOLOĞLU	(.....)
Diğer Şahıs Ortaklar	(.....)
TOPLAM	100,00

Kaynak: Bildirim Formu

- (7) KOLİN'in işletmede bulunan 4 adet hidroelektrik santrali ve proje aşamasında 2 adet hidroelektrik santrali, 1 adet doğal gaz kombine çevrim santrali ve 1 adet kömür santrali bulunmaktadır. Aşağıdaki tablolarda söz konusu santrallere ilişkin bilgilere yer verilmektedir:

Tablo 3: KOLİN'in Aktif Durumdaki Elektrik Üretim Faaliyetlerine İlişkin Veriler (2014)

Santral	Yakıt Tipi	Kurulu Güç (MW)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)	Üretim Miktarı (MWh)	Üretim Pazar Payı (%)
Akköy I HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Akköy II HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Aladereçam HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Yaprak HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	-	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: KOLİN'den gönderilen bilgiler

Tablo 4: KOLİN'in İnşaatı Devam Eden ve Yatırım Aşamasındaki Elektrik Üretim Faaliyetleri

Santral	Yakıt Tipi	Planlanan Kurulu Güç (MW)	Planlanan Faaliyete Geçme Yılı
Akköy I – Cansuyu HES	Hidro	(.....)	(.....)
Yalnızardıç Barajı ve Berat HES	Hidro	(.....)	(.....)
Çakmaklı	Doğalgaz	(.....)	(.....)
Soma Termik	Yerli kömür	(.....)	(.....)
TOPLAM	-	(.....)	(.....)

Kaynak: Bildirim Formu ve KOLİN'den gönderilen bilgiler

- (8) KOLİN'in elektrik üretimi pazarının yanı sıra, elektrik dağıtım ve elektrik perakende satış pazarlarında da faaliyetleri¹ bulunmaktadır. Bursa, Balıkesir, Çanakkale ve Yalova illerinin elektrik dağıtım faaliyetinden sorumlu Uludağ Elektrik Dağıtım A.Ş. ile aynı illerde görevli tedarik şirketi olarak faal olan Uludağ Elektrik Perakende Satış A.Ş., Yozgat, Sivas ve Tokat illerinin elektrik dağıtım faaliyetlerinden sorumlu Çamlıbel Elektrik Dağıtım A.Ş. ile aynı illerde görevli tedarik şirketi olarak faal olan Çamlıbel Elektrik Perakende Satış A.Ş., Antalya, Isparta ve Burdur illerinde elektrik dağıtım faaliyetlerinden sorumlu olan Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş. ile aynı illerde görevli tedarik şirketi olarak faal olan Akdeniz Elektrik Perakende Satış A.Ş. ve İstanbul Avrupa Yakası'ndaki elektrik dağıtım faaliyetlerinden sorumlu Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş. ile aynı bölgede görevli tedarik şirketi Boğaziçi Elektrik Perakende Satış A.Ş., KOLİN'in %(.....) oranında ortak olduğu CLK Enerji Yatırım A.Ş.'nin² kontrolü altında bulunmaktadır.
- (9) KOLİN, ortağı olduğu CLK Enerji Yatırım A.Ş. aracılığıyla, 2014 yılında bu dağıtım bölgelerinden Boğaziçi dağıtım bölgesinde (.....) GWh; Çamlıbel dağıtım bölgesinde (.....) GWh; Uludağ dağıtım bölgesinde (.....) GWh ve Akdeniz dağıtım bölgesinde GWh saat olmak üzere toplam (.....) GWh elektrik dağıtmıştır. KOLİN'in anılan bölgeler aracılığıyla dağıtımını yaptığı elektrik miktarı Türkiye'de 2014 yılında dağıtım yapılan elektriğin % (.....)'üne tekabül etmektedir³.

¹ KOLİN İzmir&Tire'de ve Eskişehir'de doğalgaz dağıtım alanına ayrıca spot LNG ithal etmek suretiyle doğalgaz toptan satış alanında da faaliyet göstermektedir.

² CLK Enerji Yatırım A.Ş.'nin diğer ortakları %33 hissesi ile Cengiz Holding ve yine %33 hissesi ile Limak Grubu'dur.

³ Şebekeye giren enerji baz alınarak hesaplanmıştır.

- (10) KOLİN elektrik perakende satışı alanında ise, yukarıda sayılan bölgelerde görevli tedarik şirketleri CLK Boğaziçi Elektrik Perakende Satış A.Ş. ile (.....) GWh, CLK Çamlıbel Elektrik Perakende Satış A.Ş. ile (.....) GWh, CLK Uludağ Elektrik Perakende Satış A.Ş. ile (.....) GWh ve CLK Akdeniz Elektrik Perakende Satış A.Ş. ile (.....) GWh olmak üzere toplam (.....) GWh elektrik satışı gerçekleştirmiştir. Bu elektrik satışının 2014 yılı Türkiye elektrik tüketimine oranı %(.....)'dir. Ayrıca elektrik perakende ve toptan satışı gerçekleştiren KOLEN Elektrik Toptan Satış ve Ticaret A.Ş. ise 2014 yılında (.....) GWh elektrik enerjisi satışı gerçekleştirmiştir.
- (11) KOLİN'in elektrik dağıtımı faaliyetinde bulunduğu ortaklardan Cengiz Holding A.Ş. (CENGİZ) ve Limak İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin (LİMAK) elektrik üretim faaliyetlerine ilişkin bilgiye aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir:

Tablo 5: CENGİZ'in Kontrolünde Bulunan Aktif Durumdaki Elektrik Üretim Santralleri Bilgileri

Santral	Yakıt Tipi	Kurulu Güç (MW)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)
K.Ç.S. ⁴ (Samsun)	Doğal Gaz	132,00	0,19
D.K.Ç.S. ⁵ (Samsun)	Doğal Gaz	243,00	0,35
Oymapınar Hidroelektrik Santrali (Antalya)	Hidrolik	540,00	0,78
TOPLAM	-	915,00	1,32

Kaynak: <http://www.cengizenerji.com.tr/enerji-uretimi.html>

- (12) Bununla birlikte, kurumsal web sitesinde yer alan bilgilere göre, CENGİZ'in yatırım aşamasında Cengiz Doğal Gaz Yakıtlı Kombine Çevrim Enerji Santrali-610 MW, CEN-AL Enerji Santrali-1320 MW ve Kalehan Enerji Santrali 1902 MW olmak üzere toplam 3832 MW'lık projesi bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda ise LİMAK'ın aktif elektrik üretim tesislerinin yakıt tipleri, kurulu güçleri, üretim miktarları ve pazar payları sunulmaktadır:

Tablo 6: LİMAK'ın Aktif Durumdaki Elektrik Üretim Santrallerine İlişkin Bilgiler

Santral	Yakıt Tipi	Kurulu Güç (MW)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)
Çal HES	Hidrolik	2,20	0,01
Seyrantepe HES	Hidrolik	59,00	0,08
Uzunçayır HES	Hidrolik	84,00	0,12
Alkumru HES	Hidrolik	280,00	0,40
Hamitabat (Kırklareli)	Doğal Gaz	1156,00	1,66
Kirazlık Barajı ve HES (Siirt)	Hidrolik	47,00	0,07
Tatar Barajı ve HES (Elazığ)	Hidrolik	131,00	0,19
Pembelik Barajı ve HES (Elazığ)	Hidrolik	130,00	0,19
Yeniköy Termik Santrali	Kömür	420,00	0,60
Kemerköy Termik Santrali	Kömür	630,00	0,91
TOPLAM	-	2939,20	4,23

Kaynak: <http://www.limakenerji.com.tr/content.aspx?ID=17&lang=TR&t=Enerji%20%C3%9Cretimi>⁴ Kombine Çevrim Santrali.⁵ Doğalgaz Kombine Çevrim Santrali.

- (13) LİMAK'ın yatırım aşamasında 100 MW kurulu güce sahip Kargı Barajı ve HES ile 15 MW kurulu güce sahip Buharkent Jeotermal Santrali olmak üzere toplam 115 MW'lık projesi bulunmaktadır.

G.3.2. BİLGİN-TURCAS-YAPISAN OGG

- (14) BİLGİN-TURCAS-YAPISAN OGG, Doğan kent, Kürtün ve Torul'un özelleştirilmesi ihalesine müşterek teklif vermek için kurulmuştur⁶. Aşağıda Tablo 7 ve Tablo 8'de yer alan hissedarlık yapıları incelendiğinde esasen OGG'in üyelerinden Bilgin Rüzgar Santrali Enerji Üretimi A.Ş. (BİLGİN) ve Yapısan Elektrik Üretim A.Ş.'nin (YAPISAN) aynı ekonomik bütünlük içinde, Bilgin Enerji Yatırım Holding A.Ş. (BİLGİN HOLDİNG) bünyesinde yer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda OGG'nin esasen BİLGİN HOLDİNG-TURCAS ortak girişimi olduğu anlaşılmaktadır:

Tablo 7: YAPISAN'ın Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Mehmet Vehbi BİLGİN	(.....)
Bilgin Holding	(.....)
Ümit Tolga BİLGİN	(.....)
Ayşe Serpil BİLGİN	(.....)
Altuğ BİLGİN	(.....)
Agah Tayyar BİLGİN	(.....)
Fatih Mehmet CAVLI	(.....)
TOPLAM	100,0000

Kaynak: Bildirim Formu

Tablo 8: BİLGİN'in Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Mehmet Vehbi BİLGİN	(.....)
Bilgin Holding	(.....)
Ümit Tolga BİLGİN	(.....)
Altuğ BİLGİN	(.....)
TOPLAM	100

Kaynak: Bildirim Formu

- (15) BİLGİN HOLDİNG, 1992 yılından beri yerli ve yenilenebilir kaynaklarla çalışan elektrik üretim tesisleri kurmakta ve işletmektedir. 2014 yılında BİLGİN HOLDİNG'in iştirak ettiği şirketlerdeki konsolide cirosu (.....) TL olarak bildirilmiştir.
- (16) BİLGİN HOLDİNG; YAPISAN, BİLGİN, Bergama RES Enerji Üretim AŞ. (BERGAMA), Zeytineli RES Elektrik Üretim A.Ş. (ZEYTİNELİ), Sarp Elektrik Üretim A.Ş. (SARP), Suba

⁶ OGG üyelerince ÖİB'ye sunulan Ortak Girişim Beyannamesinde ortak girişimin temsilinde en az iki temsilcinin imzası gerekli kılınmış ve bu temsilciler Ümit Tolga BİLGİN (YAPISAN) ve Tomurcuk EROĞLU (TURCAS) ve Altuğ BİLGİN (BİLGİN) olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte ortak girişimin BİLGİN HOLDİNG ve TURCAS tarafından ortak kontrol edildiği teşebbüs yetkilisi tarafından teyit edilmiştir.

Enerji Üretim A.Ş. (SUBA), Bilgin Grup Doğal Gaz A.Ş.⁷ ve Bilgin Grubu Toptan Elektrik Satışı A.Ş.⁸ aracılığıyla enerji alanında faaliyet göstermektedir. Bu şirketlerden YAPISAN, BİLGİN, BERGAMA ve ZEYTİNELİ mevcut durumda aktif olarak faaliyet göstermekte ve elektrik üretimi gerçekleştirmektedir. SARP ve SUBA da elektrik enerjisi üretimi alanında faaliyet göstermek için kurulmuş şirketler olmakla birlikte, mevcut durumda işletmede olan herhangi bir yatırımları bulunmamaktadır. Aşağıda Tablo 9 ve Tablo 10'da BİLGİN HOLDİNG bünyesinde elektrik sektöründe faaliyeti bulunan şirketlere ilişkin bilgiler özetlenmektedir:

Tablo 9: BİLGİN HOLDİNG'in Aktif Durumdaki Elektrik Üretim Faaliyetlerine İlişkin Veriler (2014)

Şirket	Santral	Yakıt Tipi	Kurulu Güç (MW)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)	Üretim Miktarı (MWh)	Üretim Pazar Payı (%)	Ciro (TL)
YAPISAN	Bandırma RES	Rüzgar	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	
	Mazı RES	Rüzgar	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	
	Hacılar HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	
	Karıcar Reg.ve Darıca-1 HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	
	Bucakkişla Reg.ve HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	
	Toplam	-	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BİLGİN	Soma RES	Rüzgar	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BERGAMA	Aliağa RES	Rüzgar	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ZEYTİNELİ	Zeytineli RES	Rüzgar	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	-	-	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Bildirim Formu ve BİLGİN-TURCAS-YAPISAN OGG'den gönderilen bilgiler

Tablo 10: BİLGİN HOLDİNG'in İnşaatı Devam Eden ve Yatırım Aşamasındaki Elektrik Üretim Faaliyetleri⁹

Santral	Yakıt Tipi	Planlanan Kurulu Güç (MW)	Planlanan Faaliyete Geçme Yılı
Bandırma RES	Rüzgar	(.....)	(.....)
Mazı RES	Rüzgar	(.....)	(.....)
Soma RES	Rüzgar	(.....)	(.....)
Aliağa RES	Rüzgar	(.....)	(.....)
Şarköy DGKÇS	Doğalgaz	(.....)	(.....)
TOPLAM	-	(.....)	(.....)

Kaynak: BİLGİN-TURCAS-YAPISAN OGG'den gönderilen bilgiler

⁷ Sadece doğalgaz ithalatı alanında faaliyet göstermek için kurulmuş olup, mevcut durumda herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır.

⁸ Bilgin Grubu Toptan Elektrik Satışı A.Ş. elektrik toptan satışı alanında faaliyet göstermek için kurulmuş olup, mevcut durumda herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır.

⁹ YAPISAN tarafından gönderilen cevabi yazıda söz konusu tabloda yer alan RES'lere yönelik olarak kapasite artış çalışmalarının bulunduğu belirtilmektedir.

- (17) Bildirim formunda yer verilen bilgilere göre TURCAS Türkiye'nin ilk özel akaryakıt dağıtım firması Türkp petrol ve Madeni Yağlar T.A.Ş. ve İngiliz Burmah Castrol Firması tarafından 1988 yılında kurulmuştur. 1992 yılında halka arz edilen TURCAS'ın çoğunluk payları Tabaş Petrolcülük A.Ş. tarafından alınmış, ilerleyen süreçte Tabaş Petrolcülük A.Ş.'nin unvanı Turcas Petrolcülük A.Ş. olmuştur. 2006 yılında TURCAS'ın varlıklarının önemli kısmı kısmi bölünme yolu ile Shell&Turcas Petrol A.Ş.'ye (STAŞ) devredilmiştir. STAŞ'ın %30'u TURCAS'a, %70'i Shell Company of Turkey Ltd.'ye aittir. TURCAS bağlı ortakları ve iştirakleri ile akaryakıt-madeni yağ dağıtım ve enerji yatırımları (özellikle rüzgar ve jeotermal enerjisi kaynaklı yenilenebilir enerji projeleri, doğal gaz projeleri ve elektrik üretimi ve ticareti) alanlarında faaliyet göstermektedir. TURCAS enerji sektörü iştiraklerini hisselerinin %100'üne sahip olduğu Turcas Enerji Holding A.Ş. (TURCAS ENERJİ) bünyesinde toplamıştır. TURCAS'ın 2014 yılı Türkiye cirosu (.....) TL olarak gerçekleşmiştir. TURCAS'ın hissedarlık yapısına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 11: TURCAS'ın Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
AKSOY	(.....)
TURCAS ¹⁰	(.....)
Diğer	(.....)
TOPLAM	100,00

Kaynak: Bildirim Formu

- (18) Halka açık bir şirket olan TURCAS, Aksoy Holding A.Ş. (AKSOY) tarafından kontrol edilmektedir. Bildirim formunda yer verilen bilgilere göre AKSOY faaliyetlerini petrol ve enerji, turizm ve gayrimenkul, uluslararası ticaret ve bankacılık olmak üzere dört ana işi kolunda sürdürmektedir. AKSOY petrol ve enerji alanındaki faaliyetlerini ise TURCAS ve iştirakleri aracılığıyla sürdürmektedir. TURCAS, elektrik üretimi alanında çoğunluk paylarına sahip olduğu Turcas Elektrik Üretim A.Ş.¹¹, Turcas Yenilenebilir Enerji Üretim A.Ş. ile %30 oranında hissesine sahip olduğu RWE-TURCAS Güney Elektrik Üretim A.Ş. (RWE-TURCAS) ve %46 oranında hissesini elinde bulundurduğu Turcas BM Kuyucak Jeotermal Elektrik Üretim A.Ş. ile faaliyet göstermektedir¹². Bildirim formu ve TURCAS'tan gelen cevabi yazı çerçevesinde halihazırda anılan şirketlerden sadece RWE-TURCAS aktif olarak elektrik üretiminde faaliyet göstermektedir¹³.

Tablo 12: TURCAS'ın Aktif Durumdaki Elektrik Üretim Faaliyetlerine İlişkin Veriler (2014)

Santral	Yakıt Tipi	Kurulu Güç (MW)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)	Üretim Miktarı (MWh)	Üretim Pazar Payı (%)
RWE-TURCAS	Doğalgaz	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	-	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Bildirim Formu ve Cevabi Yazı

¹⁰ TTK ve SPK'nın ilgili mevzuatları uyarınca 29.11.2012 tarihinde Geri Alım Programı çerçevesinde şirketçe iktisap edilen paylar.

¹¹ Şirketin elektrik üretim lisansı 31.01.2015 tarihi itibarıyla sona erdirilmiştir.

¹² Turcas elektrik sektörü haricinde daha önce de ifade edildiği üzere akaryakıt dağıtım, akaryakıt depolama, rafineraj ve doğal gaz ithalat ve toptan satış alanında da faaliyet göstermektedir.

¹³ TURCAS'tan alınan bilgilere göre, RWE'nin RWE-TURCAS dışında tek başına sahip olduğu aktif herhangi bir elektrik üretim faaliyeti de bulunmamaktadır.

- (19) Diğer yandan, Turcas Elektrik Toptan Satış A.Ş. (TETSAŞ) aracılığıyla elektrik toptan satışı alanında da faaliyet gösteren TURCAS, serbest tüketicilere ve piyasa katılımcılarına ikili anlaşmalar yoluyla satış gerçekleştirmektedir. TETSAŞ 2014 yılında satışını yaptığı (.....) MW elektrikten (.....) TL ciro elde etmiştir.
- (20) TURCAS'ın yatırım aşamasındaki projelerine bakıldığında ise toplam 116 MW kurulu güce sahip olan 4 adet rüzgar elektrik santrali başvurusu [Balya (35MW)- Balıkesir, Parmaksız (20 MW)- Tekirdağ, Hacıömerli (21 MW)- İzmir ve Çaldağ (40 MW)- Çanakkale], 10 MW kapasite hedefi olan Denizli Karakova'da 1 adet jeotermal alan işletme ruhsatı ve 10 MW kapasite hedefi olan Manisa Gölümanara'da 1 adet arama ruhsatı bulunduğu görülmektedir.

G.3.3. AŞKALE

- (21) Bildirim formundaki verilere göre, AŞKALE'nin faaliyet alanı çimento ve hazır beton üretimi ve satışlarıdır. AŞKALE, Erçimsan Holding A.Ş. (ERÇİMSAN) tarafından kontrol edilmektedir:

Tablo 13: AŞKALE'nin Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
ERÇİMSAN	(.....)
Lütfü YÜCELİK	(.....)
Naci ER	(.....)
Yavuz SAATÇİOĞLU	(.....)
Nihat ÇAĞLAR	(.....)
Fatih YÜCELİK	(.....)
TOPLAM	100,00

Kaynak: Bildirim Formu

- (22) Bildirim formu ve cevabi yazıda yer alan bilgilere göre, ERÇİMSAN¹⁴ ve ortaklarının elektrik de dahil olmak üzere enerji sektöründe herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır.

G.4. İlgili Pazarlar

- (23) Elektrik endüstrisi kapsamında dört temel faaliyet alanı, farklı varlıklar, kaynaklar, piyasa yapıları ve rekabet şartları içerdiği için geleneksel olarak ayrı ilgili ürün pazarları olarak nitelendirilmektedir: elektriğin üretimi ve toptan satışı, elektriğin iletimi, elektriğin dağıtımı, elektriğin nihai tüketicilere satışı¹⁵. İşbu dosyanın konusunu Doğankent, Kürtün ve Torul HES'leri olmak üzere üç elektrik üretim santralının özelleştirilmesi oluşturduğundan, elektriğin homojen bir ürün olduğu da dikkate alınarak, ilgili pazarın genel olarak elektrik üretimi ve satışı temelinde tanımlanabileceği değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra bir üreticinin ürettiği enerjiyi doğrudan serbest tüketicilere de satabileceği ve serbest tüketici limitinin her geçen yıl düşürülmesinden hareketle elektriğin nihai tüketicilere satışı da inceleme konusu diğer bir pazar olabilecektir. Bununla birlikte, işbu dosya özelinde anılan pazarlar açısından ikili bir ayırma gitmeye gerek olmadığı ve incelemenin elektriğin

¹⁴ Ancak AŞKALE'nin fabrika atık ısılarından ürettiği 7,5 MW'lık bir elektrik santrali olup, otoprodüktör lisansına sahip olduğu, bu santralin ulusal şebekeye bağlı olmayıp kendi üretimini kendisinin tükettiği belirtilmiştir.

¹⁵ 6446 sayılı Kanun ile birlikte elektriğin nihai tüketicilere satışının yerini tedarik kavramı almıştır.

üretimi ve toptan satışı pazarı kapsamında yapılmasının yeterli olduğu sonucuna varılmıştır¹⁶.

- (24) Yeniden yapılanma sürecinde elektriğin satışına ilişkin ortaya çıkan farklı piyasa yapıları, işlem taraflarının piyasadaki konumları ve elektriğin kendine özgü niteliklerinden kaynaklanan zamansal ve coğrafi kısıtlar gibi hususlar; elektrik üretimi ve toptan satışı pazarı bakımından yapılacak alt pazar tanımlarında ve hâkim durum analizlerinde belirleyici olabilmektedir. Bu çerçevede elektrik üretimi ve toptan satışı pazarı; elektriğin fiziksel ticaretini içeren, fiyatların iki taraf arasında doğrudan ya da aracılar ile belirlendiği uzun dönemli ikili anlaşmalar piyasası, piyasa fiyatının merkezi bir idare tarafından işletilen bir sistem çerçevesinde müzayede (ihale) usulü olduğu kısa dönemli spot (organize) piyasalar, arz ve talebin anlık eşitliğini sağlamak üzere merkezi idare tarafından yönetilen dengeleme piyasaları, dağıtım firmalarına yapılan satışlar, nihai tüketici konumundaki serbest tüketicilere yapılan satışlar, talebin zamansal özelliğine bağlı olarak puant yük, orta yük, baz yük dönemleri ve santraller tarafından elektrik üretiminde kullanılan birincil enerji kaynakları çerçevesinde tanımlanmış daha dar alt pazarlar kapsamında incelemeye konu olabilmektedir. Dar pazar tanımlarının somut anlamda yapılması için ilgili işleme ilişkin tarafların piyasadaki konumlarının yanı sıra piyasanın serbestleşme seviyesi, bahse konu piyasa yapılarının işleyişi ve nitelikleri ve de bu yapıların rekabetçi açıdan anlamlı derecede farklılaşıp farklılaşmadığı gibi hususların öne çıktığı; bununla birlikte bu tanımlamaların, rekabetçi bir risk doğmadığı sürece nihailendirilmediği görülmektedir¹⁷.
- (25) Diğer yandan, ilgili pazarın diğer bir boyutunu ise ilgili coğrafi pazar oluşturmaktadır. Elektrik piyasalarında, coğrafi anlamda elektrik üretimine ilişkin rekabetçi yapıyı belirleyen unsurların başında ise iletim hatları ve kapasiteleri gelmektedir. İletim hatlarında kısıt olması halinde, diğer bölgelerden izole bir yapı sergileyen belirli bölgelerin ayrı birer ilgili coğrafi pazar olarak değerlendirilmesi söz konusu olabilecektir. Zira, bir bölgeye elektrik sevkinin, iletim hatlarının kısıtları nedeniyle mümkün olmaması, o bölgenin izole bir yapıya bürünmesine ve de rekabetçi parametrelerin diğer bölge ya da ülkenin geri kalanına kıyasla farklılaşması anlamında ayrı bir coğrafi pazarın ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Mevcut durumda ilgili Kurul kararları incelendiğinde elektrik üretimi ve satışı pazarının coğrafi boyutunun Türkiye olarak tanımlandığı görülmektedir. Bununla birlikte incelenecek dosya özelinde iletim hatlarında oluşabilecek kısıtlardan ötürü farklı coğrafi bölgelerde oluşabilecek farklı rekabet şartlarının dikkate alınması gerekebilecektir.

¹⁶ Teklif sahiplerinin elektrik üretiminin alt pazarları ile ilgili faaliyetleri dikey bütünleşmeye ilişkin değerlendirme başlığı altında değerlendirildiğinden anılan pazarlar için ayrıca pazar tanımlarına gidilmesine gerek görülmemiştir. Ayrıca elektrik ve doğalgaz pazarlarının komşu pazarlar olarak kabul edildiği gerçeğiyle beraber, KOLİN'in doğal gaz toptan satış ve dağıtım pazarlarındaki faaliyetleri ile TURCAS'ın doğalgaz toptan satışı alanındaki faaliyetleri de, işlemin anılan pazarlara etki edecek boyutta olmaması nedeniyle değerlendirme dışında bırakılmıştır. (Bkz. 26.8.2010 tarih ve 10-56/1070-399 sayılı Kurul kararı)

¹⁷ 24.01.2013 tarih ve 13-07/69-38 sayılı Seyitömer santralının özelleştirilmesine ilişkin karar ile 28.03.2013 tarih ve 13-17/247-122 sayılı Hamitabat santralının özelleştirilmesine ilişkin kararda da nihai bir pazar tanımına gidilmediği görülmektedir. Ayrıca Komisyon'un EdF/British Energy (Case No: M.5224), EdF/AEM/Edison (Case No: M.3729), Sydkraft/Graninge (Case No: M.3268), Verbund/EnrgieAllianz (Case No: M.2947), ENI/EDP/GDP (Case No: M.3440) ve DONG/Elsam/Energi E2 (Case No: M.3868) kararlarında da alt pazar ayrımlarına değinilmekle beraber bu alt pazarlara yönelik nihai pazar tanımları yapılmamıştır.

- (26) Yukarıdaki açıklamalar eşliğinde dosya konusu işleme dönülecek olursa, Türkiye’de elektrik toptan satışı pazarının halen gelişme aşamasında olduğu ve özelleştirmeye tabii santrallerin büyüklükleri göz önünde bulundurularak, bu aşamada elektrik üretimi ve toptan satışından daha dar bir pazar tanımı yapılmasına gerek görülmemiştir. Öte yandan, ilgili coğrafi pazara yönelik yapılan değerlendirme çerçevesinde ise TEİAŞ’a gönderilen bilgi isteme yazısı ile, Doğankent, Kürtün ve Torul HES’leri tarafından üretilen elektriğin buldukları bölge ve sistem işletmesi açısından vazgeçilmez olup olmadığı ve anılan bölgenin iletim kısıtı yaşanan bir bölge olup olmadığı konusunda bilgi talep edilmiştir. TEİAŞ tarafından gönderilen cevabi yazıda anılan santraller tarafından üretilen elektriğin buldukları bölge ve sistem işletmesi açısından vazgeçilmez olmadığı hususu teyit edilmekle beraber, Doğankent, Kürtün ve Torul HES’lerin bulunduğu bölgenin, özellikle ilkbahar feyezan döneminde iletim kısıtı bulunan bir bölge olduğu, ancak bu kısıtların çözülmesi adına TEİAŞ’ın yatırım programında bir takım projeler bulunduğu ifade edilmiştir¹⁸. TEİAŞ özelleştirmeye konu santraller tarafından alınan 1 no’lu yük alma (YAL) talimatlarını¹⁹ da sunmuştur. Söz konusu veriler incelendiğinde, 2013 ve 2014 yıllarında anılan santrallerden Kürtün ve Torul’un 1 no’lu YAL talimatı aldığı, Doğankent’in almadığı, Kürtün tarafından 2013 yılında toplam (.....) saat, 2014 yılında (.....) saat; Torul tarafından 2013 yılında toplam (.....) saat, 2014 yılında (.....) saat YAL talimatı alındığı görülmektedir. Bir yılda toplam 8760 saat olduğu dikkate alındığında, söz konusu talimat sayılarının ihmal edilebilir düzeyde olduğu kanaatine varılmıştır²⁰. Diğer yandan ihmal edilebilecek sayıda olmasının yanı sıra, anılan talimatların düzenli bir yapı ve süreklilik arz etmediği de belirtilmelidir. Dolayısıyla işbu işlem özelinde, TEİAŞ’ın anılan santrallerin bölge için vazgeçilmez olmadığı ve iletim kısıtlarının giderilmesi adına yatırım programında birtakım projelerin bulunduğu²¹ yönündeki açıklamaları da dikkate alınarak

¹⁸ TEİAŞ’ın özelleştirmeye tabii santrallerin bulunduğu bölgenin ilkbahar feyezan döneminde kısıtların yaşandığı bir bölge olduğu yönündeki cevabi üzerine, KOLİN’in anılan HES’leri devralması durumunda bölgede sahip olacağı aktif kurulu gücün 601,66 MW’a yükseleceği de dikkate alınarak, EPDK’dan iletim kısıtlarıyla beraber anılan durumun bölgesel pazar gücü oluşturma potansiyeline ilişkin bilgi talep edilmiştir. Hemen belirtmek gerekir ki, Kolin’in bu durumda sahip olacağı kurulu güç Karadeniz Bölgesi’ndeki mevcut (.....) MW kurulu gücün %(.....)’ine, Karadeniz Bölgesi’ndeki HES kurulu gücünün %(.....)’üne, santrallerin bulunduğu bölge olan Çoruh EDAŞ Bölgesi’ndeki kurulu gücün ise %(.....)’üne denk gelmektedir (TEİAŞ’ın Üretim Tesisleri Bölgesel Bağlantı Raporu, sf. 5, <http://www.teias.gov.tr/YayinRapor/APK/projeksiyon/KapasiteRaporu.pdf>). EPDK tarafından, bu değerlendirmenin yapılabilmesini teminen EPDK ve Rekabet Kurumu arasında detaylı bir çalışma sistematığının kurulması gerektiği, ancak bu aşamada TEİAŞ’ın yazısından yer alan değerlendirmelerin dikkate alınabileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda işbu dosyada TEİAŞ’tan alınan bilgiler doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

¹⁹ Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği’nin 14. maddesinde de belirtildiği üzere, sistem işletmecisi, iletim şebekesindeki gerçek zamanlı kısıtları, dengeleme güç piyasasına ilişkin hükümler doğrultusunda etiket değeri 1 olan talimatlar vasıtasıyla gidermektedir.

²⁰ Nitekim Komisyon’un, EDF ve AEM’in, İtalyan Edison teşebbüsünün kontrolünü ortak bir şekilde devralmasına ilişkin kararında, İtalya’da, elektriğin bir üretim tesisinden tüketiciye aktarılması aşamasında iletim hatlarında kısıtlar yaşanabildiği, söz konusu kısıtlar nedeniyle ülkenin birçok bölgeye bölündüğü ve farklı denge fiyatları oluşturulduğu; oluşturulan bu kısıt bölgelerinden, Sardunya’nın **hemen her zaman**, Sicilya bölgesi’nin ise **zamanın %41’inde** diğer bölgelerden izole bir yapı sergilediği ve bu bağlamda bölgesel pazarlar tanımlanabileceği belirtilmiş fakat coğrafi pazar tanımı açık bırakılmıştır. Yine Komisyon’un **ENI/EDP/GDP** kararında, İspanya ve Portekiz’in ortak bir toptan elektrik piyasası olup olmadığını inceleyen, yapılan analizde 2004 yılının ilk yarısı için **zamanın %25’inde**, sonraki aylarında ise **zamanın %66’sına** kadarlık bölümünde kısıt olduğu sonucuna ulaşılmış ve fiyat seviyelerini de inceleyerek iki ülkeyi ayrı coğrafi pazarlar olarak tanımlamıştır.

²¹ TEİAŞ’tan gelen 04.02.2016 tarihli yazıda bölgedeki mevcut 3900 MW’lık hatta ilaveten 2700 MW’lık hattın yatırım aşamasında olduğu belirtilmektedir. Diğer yandan 28.03.2013 tarih ve 13-17/247-122 sayılı Hamitabat kararında da bölgeye yönelik yatırımların değerlendirmede dikkate alındığı görülmektedir.

coğrafi pazar bakımından anılan santrallerin bulunduğu bölgeye yönelik bir sınırlama yapılmamış ve işlem önceki Kurul kararlarında olduğu gibi Türkiye genelinde değerlendirilmiştir.

G.5. DEĞERLENDİRME

G.5.1. Eşikler Bakımından Değerlendirme

- (27) Doğankent, Kürtün, Torul HES'lerin 2014 yılındaki toplam cirosunun (.....) TL olduğu dikkate alındığında, 2013/2 sayılı Tebliğ'de 30.000.000 TL olarak belirtilen eşğin aşılması nedeniyle işlemin Rekabet Kurulu iznine tabi olduğu görülmektedir.

G.5.2. Yatay Yoğunlaşmaya İlişkin Değerlendirme

- (28) Birleşme ve devralmalar açısından rakip teşebbüsler arası işlemleri niteleyen yatay yoğunlaşma sonucunda oluşan yapının hâkim durum yaratması ya da mevcut bir hâkim durumu güçlendirmesi rekabetçi açıdan birtakım riskler doğurabilecektir. Nitekim bu durum 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında yasaklanmıştır.
- (29) Türkiye elektrik kurulu gücünün kuruluşlara ve üretimin yakıt cinsine göre dağılımına aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir:

Tablo 14: Türkiye Elektrik Kurulu Gücünün Yakıt Cinslerine Göre Dağılımı (2014)

	Kurulu Güç (MW)	Katkı (%)
FUEL-OİL + LPG + NAFTA + MOTORİN	594,9	0,9
TAŞ KÖMÜRÜ + İTHAL KÖMÜR + ASFALTİT	6.532,6	9,4
LİNYİT	8.281,3	11,9
DOĞALGAZ	18.724,4	26,9
YENİLENEBİLİR + ATIK	299,1	0,4
ÇOK YAKITLILAR KATI+SIVI	340,4	0,5
ÇOK YAKITLILAR SIVI+D.GAZ	6.783,6	9,8
ÇOK YAKITLILAR KATI+SIVI+GAZ	245,4	0,4
JEOTERMAL	404,9	0,6
HİDROLİK	23.643,2	34,0
GÜNEŞ	40,2	0,1
RÜZGAR	3.629,7	5,2
TOPLAM	69.519,8	100,0

Kaynak: TEİAŞ

16-04/70-28

Tablo 15: Türkiye Elektrik Kurulu Gücünün Üretici Kuruluşlara Göre Dağılımı (2014)

	Kurulu Güç (MW)	Katkı (%)
EÜAŞ	20.845,2	29,98
EÜAŞ'A BAĞLI ORTAKLIK SANTRALLARI	1.034,0	1,49
OTOPRODÜKTÖR + İŞLETME HAKKI DEVREDİLEN + LİSANSSIZ SANTRALLAR	1.026,1	1,48
ÜRETİM ŞİRKETLERİ	46.614,5	67,05
TOPLAM	69.519,8	100,0

Kaynak: TEİAŞ

- (30) Türkiye elektrik üretiminin kuruluşlara ve yakıt cinsine göre dağılımına ise aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir:

Tablo 16: Türkiye Elektrik Üretimine Yakıt Cinslerine Göre Dağılımı (2014)

Kaynaklar	Toplam Üretim (GWh)	Pazar Payı (%)
FUEL-OİL	1.662,9	0,65
MOTORİN	482,4	0,19
TAŞKÖMÜR + İTHAL KÖMÜR + ASFALTİT	39.647,3	15,41
LİNYİT	36.615,4	14,24
DOĞALGAZ	120.576,0	46,88
YENİLENEBİLİR + ATIK	1.432,6	0,56
TERMİK TOPLAM	200.416,6	77,92
RÜZGAR TOPLAM	8.520,1	3,31
JEOTERMAL	2.364,0	0,92
HİDROLİK TOPLAM	40.644,7	15,80
GÜNEŞ TOPLAM	17,4	0,01
TÜRKİYE ÜRETİM TOPLAMI	251.962,8	97,96
Net ithalat	5.257,3	2,04
TÜRKİYE TÜKETİM TOPLAMI	257.220,1	100,00

Kaynak: TEİAŞ

Tablo 17: Türkiye Elektrik Üretimine Üretici Kuruluşlara Göre Dağılımı (2014)

	Toplam Üretim (GWh)	Pazar Payı (%)
EÜAŞ	57.286,6	22,74
EÜAŞ'A BAĞLI ORTAKLIK SANTRALLARI	13.182,4	5,23
OTOPRODÜKTÖR + İŞLETME HAKKI DEVREDİLEN + LİSANSSIZ SANTRALLAR	9.341,1	3,71
ÜRETİM ŞİRKETLERİ	172.152,7	68,32
TOPLAM	251.962,8	100,00

Kaynak: TEİAŞ

- (31) Bu pazar yapısı çerçevesinde devre konu Doğankent, Kürtün, Torul ile devralan taraflar bakımından mevcut elektrik üretim miktarları, pazar payı ve ciro bilgilerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 18: Doğankent Kürtün Torul ile Teklif Sahiplerinin 2014 Yılı Pazar Payları

Taraflar	Kurulu Güç (MW)	Üretim (MWh)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)	Üretim Pazar Payı (%)
KOLİN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BİLGİN-TURCAS-YAPISAN OGG	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AŞKALE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Doğankent, Kürtün, Torul	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM (KOLİN ile Doğankent, Kürtün, Torul)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM (BİLGİN-TURCAS-YAPISAN ile Doğankent, Kürtün, Torul)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM (AŞKALE ile Doğankent, Kürtün, Torul)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (32) Elektrik üretim ve toptan satış piyasasında hâkim durum değerlendirmesinde ilgili pazarlarda oluşan pazar payı, hâkim duruma ilişkin pazar gücünün göstergelerinden biri olarak ele alınmaktadır. Yukarıda yer alan Tablo 18'den de görüldüğü üzere, Doğankent, Kürtün, Torul'un toplam pazar payı verilerine muhtemel alıcı konumundaki teşebbüslerin kurulu güç ve üretim pazar payları eklendiğinde teklif sahiplerinin toplam pazar paylarının en yüksek % (.....) düzeyine ulaştığı görülmektedir²². Salt pazar payı bakımından bakıldığında teklif sahipleri tarafından ulaşılan Tablo 18'deki pazar paylarının herhangi bir hakim duruma veya rekabetçi endişeye yol açacak düzeyde olmadığı açıktır²³.
- (33) Yatay yoğunlaşma bakımından dikkate değer bir diğer konu, devir sonrası oluşan büyüklüğün Türkiye'deki hidroelektrik santralleri içerisindeki yeridir. Devre konu santrallerin sahip oldukları kurulu güç kapasitesi ile üretim miktarının, Türkiye'deki hidroelektrik santralleri içindeki yeri Tablo-19'da gösterilmektedir:

²² Piyasanın dışında bir fiyatlandırma mekanizmasına sahip olmaları sebebi ile Yİ-YİD santrallerinin kurulu güçleri ve elektrik üretimlerinin dışarıda bırakılması gerektiğine yönelik bir değerlendirmeye dayanılarak yapılan analizde tarafların yukarıda yer verilen paylarında ihmal edilebilir seviyede düşük bir artış gerçekleşmektedir.

²³ Dosya kapsamında değerlendirilen taraflardan KOLİN ve BİLGİN HOLDİNG-TURCAS OGG'nin taraflarının elektrik üretimine ilişkin aktif kapasiteleri dışında, elektrik üretimine yönelik yatırım, plan ve projeleri de hesaba katıldığı durumda bugünkü koşulların statik kalması (hızla yeni yatırımlara başlanmaması) halinde tarafların gelecekteki pazar paylarının en fazla % (.....) civarında olacağı öngörülmektedir. Bu çerçevede, teklif sahiplerinin mevcut pazar payları yanında yatırımların tamamlanması ile elde edilecek pazar payı artışlarının da artan elektrik talebi sonucu yoğunlaşan yatırımlara göre düşük olması gibi hususlar da dikkate alındığında gelecekteki pazar paylarının bu aşamada *ex ante* bir pazar gücü endişesi doğurmadığı düşünülmektedir.

Tablo-19: Devre Konu Santrallerin ve Tarafların HES'lerinin Türkiye'deki HES'ler İçindeki Payı (2014)

Santral Adı	Kurulu Güç (MW)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)	Brüt Üretim Miktarı (MWh)	Üretim Pazar Payı (%)
Doğankent, Kürtün, Torul (DKT)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KOLİN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BİLGİN-TURCAS-YAPISAN OGG	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AŞKALE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KOLİN+DKT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BİLGİN-TURCAS-YAPISAN OGG+DKT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AŞKALE+DKT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam HES'ler	23.643,2	100,00	40.644.700	100,00

Kaynak: TEİAŞ

- (34) Tablo 19'dan görüldüğü üzere devre konu santrallerin teklif sahiplerinin hidroelektrik santral portföyüne eklenmesiyle oluşan Türkiye hidroelektrik santralleri içindeki en yüksek %(.....)'e ulaşan payın da rekabetçi endişe yaratacak düzeyde olmadığı değerlendirilmektedir.
- (35) Bununla birlikte yukarıda da ifade edildiği üzere, elektriğin kendine özgü nitelikleri nedeniyle elektrik piyasasında yatay yoğunlaşma anlamında hâkim durum analizinde pazar paylarının yanı sıra bazı niteliksel ve niceliksel göstergelerin de dikkate alınması gerekebilmektedir. Bu çerçevede incelemeye konu hususların başında zamansal ya da coğrafi anlamda piyasada oluşan kısıtların rekabetçi yapıya etkisi gelmektedir. İlgili pazara ilişkin bölümde de değinildiği üzere, elektrik talebinin zamansal anlamda dalgalanması sonucu oluşan yük seviyelerini karşılamak üzere santrallerin devreye girmesinde, bu santrallerin yakıt türleri ve buna bağlı olarak üretim teknolojileri sonucunda farklılaşan kapasite, esneklik ile üretim maliyetleri gibi faktörler belirleyici olabilmektedir. Bu durumda her santral her yük seviyesinde çalışmadığından yük seviyelerine göre rekabetçi şartlar farklılaşabilmektedir. Coğrafi anlamda ise, iletim kısıtları nedeniyle bazı coğrafi bölgelerde elektrik sevkiyatı gerçekleştirilemediği dönemlerde o bölgenin, diğer bölgelerden farklı bir rekabetçi yapı sergilemesi sonucu ortaya çıkan yapı hâkim durum değerlendirmelerinde dikkate alınabilmektedir.

- (36) Elektrik piyasalarında gerek hâkim durumun tespiti gerekse de hâkim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin yapılan analizlerde öne çıkan önemli değerlendirmelerden biri de, teşebbüs ya da teşebbüslerin “kapasite tutma stratejisi” ile piyasa fiyatlarını etkileyebilme gücüne sahip olması durumudur. Bu strateji çerçevesinde üreticiler, ellerinde bulunan elektrik üretim kapasitesinin bir kısmı için liyakat sıralamasına göre oluşan bir spot piyasada teklif vermemekte ya da aşırı yüksek fiyat vererek üretim biriminin liyakat sıralamasında devre dışı kalmasını ve piyasa denge fiyatının rekabetçi seviyenin üzerinde oluşmasını sağlamaktadır. Bu stratejiyi sürdüren teşebbüs bakımından üretilmeyen elektriğin yarattığı “kayıp”, elde kalan elektriğin, piyasada oluşan yüksek fiyattan satılmasının yaratacağı “gelir”den küçük ise bu strateji üreticiler için kârlı hale gelmektedir. Kapasite tutma stratejisi sonucu piyasa fiyatlarını etkileme gücü bir anlamda hâkim duruma işaret edebilmektedir. Bu stratejinin bir diğer özelliği ise, piyasa fiyatlarını etkilemek için çok yüksek pazar paylarına ihtiyaç bulunmamasıdır. Elektrik endüstrisindeki üretim ile iletimdeki kısıtlar nedeniyle zamansal ve coğrafi anlamda rekabetçi şartların farklılaşabilmesi de dikkate alındığında talebin fiyat esnekliğinin oldukça düşük olması, bahse konu stratejinin ciddi tekel kârı ve tüketici zararlarına neden olabileceğini göstermektedir. Kapasite tutma stratejisinin hâkim duruma etkisine ilişkin olarak EdF/British Energy kararında²⁴ Komisyon, iki elektrik üreticisi arasındaki devralmayı incelerken yatay anlamda bu teşebbüslerin kapasite tutarak elektrik piyasasındaki fiyatları yükseltme riskine dikkat çekmiş ve hâkim durum değerlendirmesinde bu duruma vurgu yapmıştır. 2007 yılında yayınlanan Avrupa Komisyonu Enerji Sektör Soruşturmasında²⁵ da, elektrik üretimindeki yoğunlaşmanın kapasite tutma stratejisini beraberinde getirebildiği ve üreticilerin portföyündeki santrallerin “vazgeçilmez” olması halinde yüksek fiyatların empoze edildiği durumları ortaya çıkardığı değerlendirmeleri yapılmıştır.
- (37) Her ne kadar mevcut dosya özelinde özelleştirilmeye konu santraller düşük kurulu güce sahip ve düşük üretim seviyesine sahip santraller olsa da, yukarıda dikkat çekilen hususlar çerçevesinde, daha önce de ifade edildiği üzere Doğankent, Kürtün, Torul santralleri tarafından üretilen elektriğin bölge için vazgeçilmez olup olmadığı, anılan santrallerin fiyat belirleyici/marjinal üretici santral olup olmadığı ve buldukları bölgede iletim kısıtı bulunup bulunmadığı konularında TEİAŞ’tan bilgi istenmiştir. TEİAŞ’tan gelen, anılan santraller tarafından üretilen elektriğin santrallerin buldukları bölge ve sistem işletmesi bakımından vazgeçilmez nitelikte olmadığı, iletilen iletim kısıtları verilerinin kayda değer sayıda olmaması ve TEİAŞ tarafından bu kısıtların çözülmesi adına yatırım programında birtakım projelerin bulunduğu yönündeki cevap üzerine, işbu dosya kapsamında özelleştirmeye tabi santraller açısından rekabetçi analizi daha dar mecraya indirgemeye gerek olmadığı kanaatine varılmıştır. Sonuç olarak, elektrik üretimi pazarına, işlem taraflarının pazar paylarına ve yoğunlaşma düzeyine ilişkin yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde bildirim konusu işlem ile yatay ekseninde herhangi bir pazarda hâkim durum yaratılmasının veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmayacağı değerlendirilmektedir.

²⁴ Case No: M.5224 EdF/British Energy

²⁵ European Commission DG Competition Report on Energy Sector Inquiry (10.01.2007)

G.5.3. Dikey Bütünleşmeye İlişkin Değerlendirme

- (38) Elektrik endüstrisinin serbestleşme sürecindeki yeniden yapılandırılmasında üretim, iletim, dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin hukuki olarak ayrıştırılması öngörülmekle birlikte, üretim ve perakende satış faaliyetlerinin bütünleşmesinin engellenmediği görülmektedir. Dikey bütünleşme sağlıklı işleyen rekabetçi bir piyasa yapısı açısından hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilecektir.
- (39) Üretim ve perakende satış bütünleşmesinin sağlanmasıyla elde edilen olumlu sonuçlardan birinin, tüm tüketicilerin serbest olmasıyla uzun dönemli ikili anlaşmaların azalması ve üretim yatırımlarının cazibesini kaybetmesi riskini azaltmaya yönelik olarak üretim yatırımlarının teşvik edilmesi olduğu söylenebilir. Bunun yanında, spot piyasada oluşacak değişken fiyat seviyelerine karşı da dağıtım/perakende satış firmalarının üretim ile bütünleşik bir yapıya sahip olmasının avantaj yaratacağı ileri sürülebilir. Tüm tüketicilerin seçme hakkını kazanmasıyla dikey bütünleşmenin bir risk olmaktan çıkacağı yönünde görüşler bulunsa da, serbest olmayan tüketicilerden oluşan münhasır bir müşteri portföyüyle özelleştirilen dağıtım firmaları dikkate alındığında, dikey bütünleşmenin rekabetçi yapı bakımından hiçbir risk taşımadığını söylemenin mümkün olmadığı görülmektedir.
- (40) Dağıtım bölgelerinde perakende satış faaliyetlerinde rekabetin oluşturulması açısından, dağıtım şirketlerinin aynı ekonomik bütünlük içindeki üretim şirketleriyle ikili anlaşmalar yapmaları elektrik üretim ve toptan satış ya da nihai tüketicilere satış pazarlarında faaliyet göstermek isteyen ancak alt pazarda faaliyeti olmayan üretim şirketlerinin satış yapmak üzere yeterli alıcı bulamamalarına; yeterli üretimi olmayan alıcıların da elektrik tedarik etmek üzere yeterli satıcı bulamamalarına neden olabilecektir. Dikey bütünleşme sonucu likiditenin azalması anlamına gelecek bu durum toptan satış fiyatlarında yüksek dalgalanmalar yaratarak yeni yatırımlar için ciddi öneme sahip olan fiyat sinyallerini de olumsuz etkileyebilecektir.
- (41) Tüm bunlara ek olarak, dikey bütünleşme sonucunda dağıtım şirketlerine yapılan satışlar bakımından yüksek fiyatla alınan elektriğin maliyetinin tüketicilere yansıtılması riski ortaya çıkabilecektir. Bu nedenle, iyi işleyen bir ikili anlaşmalar piyasası sağlanabilmesi açısından dağıtım ve üretim şirketlerinin özelleştirme işlemleri, dikey bütünleşme yönüyle de ayrıntılı olarak ele alınmalı ve hem yapısal hem de davranışsal olarak rekabetçi bir toptan satış piyasası oluşturulması sağlanmalıdır. Şüphesiz, üretim-perakende satış bütünleşmesi ile piyasada hâkim durum yaratma riski, üretim ve/veya perakende satış seviyelerinde yoğunlaşmanın varlığı halinde ortaya çıkacaktır. Bahse konu dikey bütünleşme hususu elektrik dağıtım özelleştirmelerine ilişkin Kurul kararlarında değerlendirilmiş ve bugüne kadarki kararlarda dikey bütünleşme konusunun özellikle -bu dosyanın da konusunu oluşturan- üretim özelleştirmeleri sürecinde daha ayrıntılı olarak ele alınacağı belirtilmiştir.

- (42) Bu noktada, bir önceki bölümde üretim seviyesinin ele alınmış olmasından hareketle elektrik dağıtım/tedarik pazarlarındaki durumun teklif sahipleri bakımından ele alınması gerekebilecektir. Bununla birlikte, işbu özelleştirme işlemi sonucunda teklif sahiplerinin elektrik üretim piyasasında %(.....) düzeyindeki pazar payı ve özelleştirilen teşebbüslerin yaklaşık %(.....)'lik pazar payı dikkate alındığında, dikey bütünleşme sonucu ortaya çıkabilecek pazar kapatma (girdi kapatma/müşteri kapatma) endişesinin de bu işlem özelinde söz konusu olmadığı değerlendirilmektedir²⁶.

G.5.4. İşlemin Koordinasyon Riski Bakımından Değerlendirilmesi

- (43) Bildirim konusu işlemin, teklif sahiplerinin ikisi bakımından koordinasyon riski oluşup oluşmaması bakımından da değerlendirilmesi mümkündür. Bilindiği üzere koordinasyon riski genelde tarafların ortak girişim kurmaları halinde, söz konusu ortak girişim ile ana teşebbüslerin aynı piyasada aktif olmaları ya da kurucu firmaların ortak girişimin faaliyet alanıyla alt, üst ya da komşu pazarlarda rakip olarak kalmayı sürdürmeleri halinde gündeme gelmektedir. Koordinasyon riskinin ortaya çıkması halinde işlemin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde de değerlendirilmesi gerekmektedir. Bazı ortak girişimler açısından tarafların ortak girişimle aynı ya da alt, üst pazarlarda faaliyetleri bulunmasına rağmen, anılan faaliyetlerin sınırlı ya da düşük düzeyde olmasından hareketle koordinasyon riskinin bulunmadığı sonucuna varılabilmektedir.
- (44) Yukarıda da belirtildiği üzere, işbu işlem çerçevesinde teklif sahiplerinden BİLGİN HOLDİNG-TURCAS şeklinde yapılanan OGG'nin taraflarından gerek BİLGİN HOLDİNG'in gerekse TURCAS'ın da kurdukları ortak girişimin faaliyet alanıyla aynı pazarda, bir başka deyişle elektrik üretim pazarında faaliyetleri bulunmaktadır. Tablo 10 ve Tablo 12'den izlenebileceği üzere BİLGİN HOLDİNG'in kurulu güç ve üretim cinsinden elektrik üretim pazarındaki payı sırasıyla %(.....) ve %(.....); TURCAS'ın %(.....) ve %(.....); toplam pazar payları ise %(.....) ve %(.....)'dir. Anılan pazar paylarının ve bildirim konusu santrallerin %(.....)'ye ulaşmayan pazar payının koordinasyon riski oluşturacak boyutta olmadığı görülmüştür. Nitekim 26.8.2010 tarih ve 10-56/1070-399 sayılı Kurul kararında, 28.10.2009 tarih ve 09-49/1219-307 sayılı Meram Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin nihai devrine ilişkin ALCEN kararına yönelik yapılan değerlendirmede, tarafların ortak girişimin faaliyet alanı ile ilgili pazarlardaki düşük pazar payı nedeniyle işlemin koordinasyon riski yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine Seyitömer santralının özelleştirilmesine ilişkin 24.01.2013 tarih ve 13-07/69-38 sayılı karar ile Hamitabat santralının özelleştirilmesine ilişkin 28.03.2013 tarih ve 13-17/247-122 sayılı kararlarda tarafların ilgili pazarlardaki düşük pazar payları nedeniyle koordinasyon riski bulunmadığı kanaatine varılmıştır.
- (45) Benzer şekilde teklif sahiplerinden KOLİN açısından da, KOLİN'in elektrik dağıtım alanındaki ortakları CENGİZ ve LİMAK ile beraber dağıtımın üst pazarı olan elektrik üretimi pazarındaki payının artması sebebiyle bir koordinasyon riski oluşabileceği söylenebilecektir. Bununla birlikte, yukarıda da ifade edildiği üzere, bildirim konu santrallerin pazarın sadece yaklaşık %(.....)'sini oluşturması sebebiyle, yukarıdaki kararlardan da hareket ederek, işbu işlemin koordinasyon riski oluşturmadığı değerlendirilmiştir.

²⁶ Belirtilen nedenle işlem sonucunda özelleştirilen santrallerin katkısıyla tarafların serbest tüketicilere yaptığı satışların hangi oranda artacağı ve mevcut üretimin mevcut serbest tüketicilere yapılan satışları karşılayıp karşılamadığı konularında daha detaylı incelemeye gerek görülmemiştir. Bununla birlikte, özelleştirilen santrallerin kurulu güç ve üretim cinsinden pazar payları ile alıcı tarafların pazar paylarının kayda değer oranlara ulaşması durumunda anılan hususlar bakımından da daha ayrıntılı analizler yapılabilecektir.

H. SONUÇ

(46) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

- a) Elektrik Üretim A.Ş.'ye ait Doğankent, Kürtün, Torul Hidroelektrik Santralleri ile bu santraller tarafından kullanılan taşınmazların 49 yıl süreyle "İşletme Hakkının Verilmesi" yöntemi ile özelleştirilmesi kapsamında söz konusu varlıkların teklif sahiplerinden,
- Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş. veya
  - Bilgin-Turcas-Yapısan Ortak Girişim Grubu veya
  - Aşkale Çimento Sanayii Türk A.Ş.

tarafından devralınması işleminin, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2013/2 sayılı Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna;

- b) Adı geçen teklif sahiplerinden herhangi biri tarafından gerçekleştirilecek muhtemel devralma işlemi sonucunda aynı Kanun maddesinde yasaklanan nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığına, bu nedenle bildirim konusu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.